

VOOR U GESIGNALEERD

Het behouden en bevorderen van de eigen regie van ouderen met een somatische aandoening die in het verpleeghuis wonen. Een kwalitatieve studie vanuit meerdere perspectieven

Jolande van Loon

Bedoelen we hetzelfde als we het over eigen regie hebben? Gaat het over beslissen, zelfzorg, of nog iets anders? En zitten collega's wel op een lijn? Mogelijk vraagt de ene verzorgende aan de oudere om zoveel mogelijk zelf te doen. Een collega geeft misschien een keuze uit tien nachthemden omdat dat voor die medewerker eigen regie is. Ook organisaties zeggen eigen regie te willen bevorderen, maar waar zetten ze dan op in? Is dat gericht op het bieden van keuzes of op zelfzorg?

Vanuit deze praktijkvraag deed ik promotieonderzoek bij de Academische Werkplaats Ouderen (AWO) van Tranzo, Tilburg University. Het onderzoek betrof eigen regie¹ van ouderen met een somatische aandoening wonend in een verpleeghuis. Ook al willen ouderen bij voorkeur zo lang mogelijk zelfstandig wonen, er kan een moment komen dat dit niet langer kan. Vaak is dan een verhuizing naar het verpleeghuis nodig. In verpleeghuizen is het behouden van eigen regie een uitdaging.

Het doel van dit promotieonderzoek was om meer zicht te krijgen op hoe ouderen met een somatische aandoening die wonen in een verpleeghuis, samen met de zorgmedewerkers en in die zorgomgeving, hun eigen regie kunnen behouden of bevorderen.

1 Het literatuuronderzoek voorafgaand aan de empirische studies leidde tot een omschrijving van eigen regie voor de doelgroep: 'Eigen regie is het vermogen om de omgeving te beïnvloeden en besluiten te nemen, ongeacht of men het vermogen heeft die besluiten uit te voeren, om zo het leven te leiden wat men wenst, in het licht van verminderende sociale, fysieke en/of psychische bronnen en afhankelijkheid. Het ontwikkelt zich in relaties'.

Met diverse onderzoeksmethoden, zoals een literatuuronderzoek, het observeren van ouderen en medewerkers, het bestuderen van beleidsdocumenten en het interviewen van betrokkenen zijn diverse perspectieven onderzocht. Als laatste is met participatief actieonderzoek onderzocht of ouderen en medewerkers samen acties konden identificeren en uitvoeren die de eigen regie van ouderen kunnen behouden of bevorderen.

De belangrijkste bevindingen zijn:

- Ouderen die in het verpleeghuis wonen beschikken over verschillende manieren om eigen regie te voeren. Ook blijkt de relatie met zorgmedewerkers belangrijk om eigen regie te behouden.
- Eigen regie kent een sterke relationele dimensie: ouderen die in een verpleeghuis wonen zijn afhankelijk van de wijze waarop anderen-zorgmedewerkers, familie en vrienden reageren op hun signalen om eigen regie te voeren.
- Zorgmedewerkers vinden eigen regie van ouderen belangrijk. Zij zetten diverse manieren in om eigen regie vanuit de zorgrelatie te ondersteunen. De samenhang tussen de behoefte van de oudere en de inzet van de zorgmedewerkers is niet altijd aanwezig.
- Het samen onderzoeken van de wijze waarop ouderen en zorgmedewerkers van een afdeling eigen regie kunnen ondersteunen, kan spanningen in de zorgrelatie veroorzaken. Zowel ouderen als zorgmedewerkers gaan door een leerproces om hun weg te vinden als samenwerkingspartner.
- Zorgorganisaties kunnen beleid inzetten om de omgeving van de zorg zodanig in te richten dat eigen regie ruimte krijgt op afdelingsniveau en binnen de zorgrelatie. Ze maken daar nu nog niet optimaal gebruik van. Met name ouderen zelf worden, bij het ontwikkelen van beleid, niet rechtstreeks betrokken en bevroegd.

Het volledige proefschrift, inclusief Nederlandse samenvatting, is te downloaden via: [van_Loon_Maintaining_19-04-2024.pdf](#) (uvt.nl)

Voor meer informatie over dit onderzoek bij de AWO: Onderzoek naar eigen regie bij ouderen in verpleeghuizen ([mensgerichteouderenzorg.nl](#))